

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Проректор з навчально-методичної роботи

Каріна І. МАШКАЛЮ

Вступ до фаху

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань
Спеціальність
Освітній рівень
Освітня програма

23 "Соціальна робота"
232 "Соціальне забезпечення"
перший (бакалаврський)
Управління соціальною сферою

Статус дисципліни
Мова викладання, навчання та оцінювання

обов'язкова
українська

Завідувач кафедри
соціальної економіки

Галина НАЗАРОВА

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри соціальної економіки

Протокол № 2 від 07.09.2021 р.

Розробник:

Лебединська Олена Сергіївна, к.е.н., доц. кафедри соціальної економіки.

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни

Соціальне забезпечення в Україні як професія перебуває у процесі становлення. Більшість студентів не мають ще достатньо чіткого уявлення про її суть чи про себе як майбутніх фахівців з соціального забезпечення. Дисципліна «Вступ до фаху» дає можливість ознайомитися із цим фахом, його історичним розвитком та сучасним станом. При цьому розглядаються взаємозв'язки соціального забезпечення з іншими професіями, які надають допомогу людям, її особливі характеристики, база знань та функції. Велика увага приділяється вивченню цінностей та етики соціального, а також їхнього зв'язку із особистими цінностями студента. Вивчення дисципліни дає можливість студентові набути досвіду: фундаментальних уявлень і базових знань про специфіку та особливості обраного фаху, його актуальність та важливість на сьогоднішній день, а також дасть змогу реально оцінити свої можливості на шляху оволодіння професійними знаннями і навичками.

Навчальна дисципліна "Вступ до фаху" належить до обов'язкових навчальних дисциплін професійного циклу.

Мета навчальної дисципліни полягає в ознайомленні студентів із базою знань та умінь у соціальному забезпеченні, основами професійної діяльності фахівців з соціального забезпечення, процесом взаємодії з клієнтом, основними поняттями спеціальності «Соціальне забезпечення» та її теоретичними засадами.

Характеристика навчальної дисципліни

Курс	1
Семестр	1
Кількість кредитів ECTS	4
Форма підсумкового контролю	Залік

Структурно-логічна схема вивчення дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
Соціальна та економічна історія України	Теорія соціальної роботи
Географія	Основи економіки та бізнесу
	Креативна економіка та менеджмент
	Соціальна статистика
	Основи соціальної політики
	Державне регулювання соціальної сфери
	Соціальне підприємництво

Компетентності та результати навчання за дисципліною

Компетентності	Результати навчання
ЗКЗ. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.	РН 7. Використовувати базові знання про принципи державної соціальної політики та шляхи соціального забезпечення населення.

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. «Загальні питання соціального забезпечення»

Тема 1. Поняття про спеціальність. Поняття «соціальне забезпечення», актуальність розвитку соціального забезпечення в Україні

Поняття «соціального забезпечення», його мета, завдання. Цілі соціального забезпечення. Функції соціального забезпечення.

Основні принципи теорії соціального забезпечення. Принципи функціонування соціального забезпечення: вітчизняний та зарубіжний досвід.

Проблеми, що є предметом впливу соціального забезпечення.

Тема 2. Організація навчального та виховного процесу у ЗВО та на факультеті. Історія і традиції ЗВО.

2.1. Організація навчального та виховного процесу у ЗВО.

2.2. Організація навчального та виховного процесу на факультеті.

2.3. Історія і традиції ЗВО.

Тема 3. Роль деканату та випускової кафедри в підготовці фахівців.

Сучасний стан підготовки соціальних працівників в Україні. Актуальність створення цілісної системи підготовки фахівців для соціальної сфери в Україні.

Проблеми статусу та престижу професії. Пошук та виявлення соціально активної молоді. Її допрофесійна та професійна підготовка.

Міжнародні проекти в галузі підготовки фахівців із соціальної роботи.

Тема 4. Інформаційна система університету. Персональні навчальні системи університету.

Організація інформаційної системи навчального та виховного процесу в університеті.

Персональні навчальні системи університету: сутність, мета та формування навичок роботи.

Змістовий модуль 2. «Соціальне забезпечення» як галузь наукових знань і фахова діяльність

Тема 5. Особистість фахівця з соціального забезпечення: відстоювання соціальної справедливості

Особистісно-моральні якості фахівця з соціального забезпечення. Визначення рівнів знань, які використовуються в соціальному забезпеченні. База знань відповідно до рівнів освіти в соціальному забезпеченні.

Професійна компетентність соціального працівника. Уміння і навички фахівця з соціального забезпечення у професійній діяльності.

Тема 6. Сфери практики і клієнти соціального забезпечення

Сфери практичного соціального забезпечення. Клієнти соціального забезпечення: поняття і фактори, що визначають різноманіття їх потреб і проблем.

Специфіка формування груп клієнтів соціального забезпечення в Україні.

Тема 7. Соціальний захист як контекст практики соціального забезпечення.

Основні джерела права соціального забезпечення в Україні. Сутність принципу соціальної солідарності та його місце в системі соціального захисту.

Ключові аспекти соціального забезпечення (соціальної допомоги) як практичної діяльності: .а) соціально-економічного, б) соціально-політичного, в) правового, г) соціально-психологічного.

Тема 8. Система державних органів та їх функції щодо соціального забезпечення.

Повноваження Міністерства праці і соціальної політики України та його органів у сфері соціального забезпечення.

Фонди соціального страхування та їх органи. Основні функції Пенсійного фонду України та його регіональних органів.

Тема 9. Основні моделі соціального забезпечення та соціальної підтримки населення в сучасному світі..

Модель професійного втручання: основні кроки Поняття «загальна практика соціального забезпечення». Огляд складових загальної практики соціального забезпечення.

Загальна модель прийняття рішень. Загальна (генералістична) модель прийняття рішення соціальним працівником під час роботи з окремим випадком – покровова модель.

Тема 10. Основні тенденції у соціальному обслуговуванні в Україні.

Специфіка системи соціального обслуговування в Україні. Основні тенденції у соціальному обслуговуванні в Україні.

Територіальні центри. Соціальні служби для молоді. Державна служба зайнятості. Недержавні заклади соціального забезпечення.

Тема 11. Соціальні служби для молоді.

Професійні вимоги до фахівця із соціальної роботи. Посадові обов'язки соціального працівника. Інтелектуальна та моральна культура соціального працівника. Особистісні якості соціального працівника.

Міжнародні етичні стандарти соціальних працівників. Роль професійної етики та деонтології у формуванні соціального працівника.

Перелік та зміст лекційних, практичних, лабораторних занять в повному обсязі представлено в рейтинг-плані навчальної дисципліни

Методи навчання та викладання

Серед методів навчання, спрямованих на активізацію та стимулювання навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти використовуються: проблемні лекції (1 – 3), дискусії (5), презентації (7 – 11), робота в малих групах (6,7), міні-лекції (4).

Порядок оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів вивчення навчальної дисципліни "Вступ до фаху" здійснюється за накопичувальною (100-бальною) системою оцінювання.

Оцінювання здійснюється за такими видами контролю:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, лабораторних занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту отримати залік – 60 балів);

підсумковий контроль, що проводиться у формі семестрового заліку, відповідно до графіку навчального процесу.

Залік виставляється як загальна сума балів, набраних за результатами поточного контролю.

Поточний контроль включає оцінювання роботи студентів під час:

лекцій: активна робота на парі за умови відповіді студентом на поставлені викладачем питання, які свідчать про ступінь засвоєння лекційного матеріалу.

практичних та лабораторних занять:

активна робота на парі (1 бал за кожне практичне заняття) за умови виконання студентом практичних та лабораторних завдань, участі студентів в обговореннях, дискусіях. Загальна кількість балів 14.

презентація, що має бути виконана в середовищі PowerPoint. Максимальна оцінка ставиться за умови наявності не менше, ніж 20 слайдів, які у повній мірі розкривають зміст її теми, та відповідного представлення матеріалів презентації у групі. Загальна кількість презентацій – 1. Максимальна оцінка за презентацію – 20 балів.

колоквіум. Протягом семестру студенти пишуть 2 колоквіуми. Максимальна оцінка за кожен з колоквіумів 10 балів. Максимальна кількість балів за обидва колоквіуми – 20. Перший колоквіум включає теми 1 – 4, а другий колоквіум – теми 5 – 11. Структура колоквіуму: тести на доповнення у кількості 25 питань (максимальна оцінка за кожен тест – 0,4 бали).

самостійної роботи:

домашні завдання. Кожне домашнє завдання оцінюється в 2-4 бали за умови правильного виконання та наявності відповіді. За відсутності відповіді або за наявності арифметичних помилок оцінка знижується на 0,5 бали. Кількість домашніх завдань – 14, максимальна кількість балів за усі домашні завдання становить 46.

Практичні завдання передбачають вирішення типових професійних завдань фахівця на робочому місці та дозволяють діагностувати рівень підготовки і компетентності студента з навчальної дисципліни.

Студента слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює 100. Мінімумально можлива кількість балів за поточний і модульний контроль упродовж семестру – 60.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: "60 і більше балів – зараховано", "59 і менше балів – не зараховано" та заноситься у залікову "Відомість обліку успішності" навчальної дисципліни.

Виставлення підсумкової оцінки здійснюється за шкалою, наведено в таблиці "Шкала оцінювання: національна та ЄКТС".

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано

Форми оцінювання та розподіл балів наведено у таблиці "Рейтинг-план навчальної дисципліни".

Рейтинг-план навчальної дисципліни

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	Мак бал
1	2		3	4
Тема 1. Поняття про спеціальність. Поняття «соціальне забезпечення», актуальність розвитку соціального забезпечення в Україні	<i>Аудиторна робота</i>			
	Практичне заняття	Практичне заняття на тему: " Поняття про спеціальність. Поняття «соціальне забезпечення», актуальність розвитку соціального забезпечення в Україні " Поняття «соціального забезпечення», його мета, завдання. Цілі соціального забезпечення. Функції соціального забезпечення. Основні принципи теорії соціального забезпечення.	Активна робота на парі	2
			Експрес-опитування	2
	<i>Самостійна робота</i>			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу. Принципи функціонування соціального забезпечення в зарубіжному досвіді. Проблеми, що є предметом впливу соціального забезпечення.	Перевірка домашніх завдань	3	
Тема 2. Організація навчального та виховного процесу у ЗВО та на факультеті. Історія і традиції ЗВО.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Організація навчального та виховного процесу у ЗВО. Організація навчального та виховного процесу на факультеті. Історія і традиції ЗВО.	Активна робота на парі	-
Тема 3. Роль деканату та випускової кафедри в підготовці фахівців.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Актуальність створення цілісної системи підготовки фахівців для соціальної сфери в Україні. Сучасний стан підготовки соціальних працівників в Україні. Пошук та виявлення соціально активної молоді, її допрофесійна та професійна підготовка. Проблеми статусу та престижу професії. Міжнародні проекти в галузі підготовки фахівців із соціальної роботи.	Активна робота на парі	-

Тема 4. Інформаційна система університету. Персональні навчальні системи університету.	Аудиторна робота			
	Лекція	Актуальність створення цілісної системи підготовки фахівців для соціальної сфери в Україні. Сучасний стан підготовки соціальних працівників в Україні. Пошук та виявлення соціально активної молоді, її допрофесійна та професійна підготовка. Проблеми статусу та престижу професії. Міжнародні проекти в галузі підготовки фахівців із соціальної роботи.	Активна робота на парі	-
	Лабораторне заняття	Лабораторне заняття на тему: " Інформаційна система університету. Персональні навчальні системи університету.»		-
Тема 5. Особистість фахівця з соціального забезпечення: відстоювання соціальної справедливості	Аудиторна робота			
	Практичне заняття	Практичне заняття. за темою: Особистість фахівця з соціального забезпечення: відстоювання соціальної справедливості Особистісно-моральні якості фахівця з соціального забезпечення. Уміння і навички фахівця з соціального забезпечення у професійній діяльності. Професійна компетентність соціального працівника.	Активна робота на парі	6
			Колоквіум	10
Самостійна робота				
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до практичного заняття: визначення рівнів знань, які використовуються в соціальному забезпеченні. База знань відповідно до рівнів освіти в соціальному забезпеченні. Підготовка до колоквіуму	Перевірка домашніх завдань	4
Тема 6. Сфери практики і клієнти соціального забезпечення	Аудиторна робота			
	Практичне заняття	Практичне заняття на тему : " Сфери практики і клієнти соціального забезпечення. Сфери практичного соціального забезпечення. Клієнти соціального забезпечення: поняття і фактори, що визначають різноманіття їх потреб і проблем "	Активна робота на парі	4
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до практичного заняття: Специфіка формування груп клієнтів соціального забезпечення в Україні.	Перевірка домашніх завдань	4
Тема 7. Соціальний захист як контекст практики соціального забезпечення	Аудиторна робота			
	Практичне заняття	Практичне заняття на тему : ". Соціальний захист як контекст практики соціального забезпечення " Основні джерела права соціального забезпечення в Україні. Сутність принципу соціальної солідарності та його місце в системі соціального захисту.	Активна робота на парі	2
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до практичного заняття: 1 Ключові аспекти соціального забезпечення (соціальної допомоги) як практичної діяльності: .а) соціально-економічного, б)соціально-політичного,в) правового, г) соціально-психологічного.	Перевірка домашніх завдань	4

Тема 8. Система державних органів та їх функції щодо соціального забезпечення. світі.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Практичне заняття	Практичне заняття на тему : " Система державних органів та їх функції щодо соціального забезпечення. світі. Повноваження Міністерства праці і соціальної політики України та його органів у сфері соціального забезпечення.	Активна робота на парі	4
	<i>Самостійна робота</i>			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до практичного заняття: Основні функції Пенсійного фонду України та його регіональних органів. Фонди соціального страхування та їх органи.	Перевірка домашніх завдань	4	
Тема 9. Основні моделі соціального забезпечення та соціальної підтримки населення в сучасному	<i>Аудиторна робота</i>			
	Практичне заняття	Модель професійного втручання: основні кроки Поняття «загальна практика соціального забезпечення». Огляд складових загальної практики соціального забезпечення. Загальна (генералістична) модель прийняття рішення соціальним працівником під час роботи з окремим випадком – покрокова модель.	Активна робота на парі	4
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до практичного заняття Підготовка до колоквиуму	Колоквиум	10
			Перевірка домашніх завдань	3
Тема 10. Основні тенденції у соціальному обслуговуванні в Україні.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Практичне заняття	Практичне заняття: Специфіка системи соціального обслуговування в Україні. Основні тенденції у соціальному обслуговуванні в Україні. Територіальні центри. Соціальні служби для молоді. Державна служба зайнятості. Недержавні заклади соціального забезпечення.	Активна робота на парі	4
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Територіальні центри. Соціальні служби для молоді. Державна служба зайнятості. Недержавні заклади соціального забезпечення.	Презентація	20
			Перевірка домашніх завдань	3
Тема 11. Соціальні служби для молоді.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Практичне заняття	Практичне заняття на тему : " Соціальні служби для молоді."	Активна робота на парі	4
	<i>Самостійна робота</i>			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до практичного заняття: Професійні вимоги до фахівця із соціальної роботи. Посадові обов'язки соціального працівника. Інтелектуальна та моральна культура соціального працівника. Особистісні якості соціального працівника. Роль професійної етики та деонтології у формуванні соціального працівника. Міжнародні етичні стандарти соціальних працівників.	Перевірка домашніх завдань	3	

Рекомендована література

Основна

1. Назарова Г.В. Соціальна економіка [Електронний ресурс] : навч. посіб. / Г.В. Назарова, С.Ю. Гончарова, Ю.В. Сотнікова, Н.В. Аграмакова. – Х. : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. – 275 с. Режим доступу : <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/22019>

2. Назарова Г.В. Регулювання доходів соціальних груп населення : монографія / Г. В. Назарова, С. Ю. Гончарова, А. В. Семенченко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. – 307 с. Режим доступу : <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/21441>.

Додаткова

3. Назарова Г.В. Креативна економіка та менеджмент [Електронний ресурс] : навч. посіб. / Г.В. Назарова, Ю.В. Сотнікова. – Х. : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. – 168 с. Режим доступу : <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/20645>

4. Економіка праці [Електронний ресурс] : навч. посіб. / Г. В. Назарова, Х. Ф. Агавердієва, Н. В. Аграмакова [та ін.] ; за заг. ред. Г. В. Назарової; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. - Електрон. текстові дан. (33,1 МБ). - Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. - 330 с.

Інформаційні ресурси

5. Сайт Харківського національного економічного університету ім. С. Кузнеця / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.hneu.edu.ua/>

6. Сайт ПНС Харківського національного економічного університету ім. С. Кузнеця. Методичне забезпечення з навч. дисципліни «Вступ до фаху» [Електронний ресурс] / Н. С. Ляліна. – Режим доступу: <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=5454>.

7. Сервер Верховної Ради України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua/

8. Міністерство освіти і науки України [Електронний ресурс]. – Режим <https://mon.gov.ua/ua>

9. Державна служба статистики України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua

10. <http://www.minfin.com.ua>

11. <http://www.pfu.gov.ua/>

12. <http://www.ukrstat.gov.ua>

13. Сайт персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця. Дисципліна "Соціальний аудит та інспектування" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=7734>